

MOFTUL ROMAN

Nr. 11.—DUMINICĂ, 10 Iunie 1901.

20 BANI NUMÉRUL

DIRECTOR, I. L. CARAGIALE

INCIDENTUL STURDZA-DANIELEANU

D. decanal baroului capitalei administrează un duș rece d-lui ministru de externe.

Procesul Capșa-Dr. Tomescu

D. dr. Toma Tomescu, eminentul medic bucureștean specialist în automobile, a avut deunăzi un proces foarte picant înaintea judecătoriei de roșu.

D-sa a tras în judecată pe cofetarul Capșa, eminentul furnisor de rapoarte politice al reporterilor, pretinzând că un tort ce i-a vândut, conținând substanțe toxice, a provocat crampe și vărsături tuturor musafirilor d-sale. Din fericire, tortul otrăvit n'a avut rezultate funeste, grație întâmplării providențiale că amfitrionul era medic și a știut să administreze la timp pacienților antidoturile, sau, dacă vreți, antitorturile, menite să anihileze efectele torturatorului tort. Totuși, d. dr. Tomescu cerea 1500 lei despăgubiri.

D. Capșa a protestat, deși pe un ton dulce ca o bomboană, susținând că nu-i admisibil ca d-sa, crema cofetarilor români, să încerce a'și invenina mușteriii.

D. dr. Toma Tomescu, însă, neîncrezător în această afirmație, în calitatea sa de Toma Tomescu necredinciosul, a ripostat:

— *Et pourtant je déclare que vous avez tort*, și că tortul d-tale era otrăvit!

— Pardon, eu nu sunt doctor, ca să'mi otrăvesc clientela! a răspuns d. Capșa.

Judecătorul ocolului de roșu, văzând că tortul cu pricina o să inveninezo discuția, a ridicat ședința amânând procesul.

La viitoarea înfățișare, aflăm că avocatul d-lui Capșa va susține apărarea pe următoarea temă: d. dr. Toma Tomescu înadins a pus o substanță toxică în tort pentru ca oaspeții d-sale să aibă nevoie de serviciile-l medicale, desigur bine retribuite.

Această aserțiune, de altminteri ingenioasă, a avocatului este fără îndoială o pură calomnie.

Singurul ei merit e că oferă medicilor fără clienți un excelent *truc* pentru ca să se îmbogățescă.

Exemplu...

Doctorul Catraminovicî invită pe cineva, de preferință pe un om chibbur, să ia ceaiul împreună.

Din vorbă în vorbă, pe când invitatul privește aiurea sau e ocupat să și răsucescă o țigară, doctorul Catraminovicî profită de ocazie și toarnă pe furis în paharul invitatului un praf purgativ, laxativ sau vomitiv. Musafirul continuă să și bea ceaiul cu seninatate. La un moment dat, praful își produce efectul: dureri îngrozitoare de stomac sau vărsături. Dr. Catraminovicî, cu o mîna disperată, frângânduși mîinile, se repede să sprijine pe sarmașul musafir care șovăie:

— Dumnezeu! Dumnezeu! Dumnezeu!

— Ce e, doctore, spune repede ce am, replică nefericitul îngălbenindu-se mai rău.

— Scumpul meu domn, ești perdut!

— Perdut?!

— Otrăvit!

— Ce fel?

— Mizerabila de slujnică a fierț ceaiul într'un samovar nespălat bine și conținând deci oxid de cupru, una din cele mai îngrozitoare otrăvi!

— Vai de mine! Și nu-i nici o scăpare?

Dr. Catraminovicî, după ce a meditat adînc și a consultat repede o duzină de volume din bibliotecă, răspunde:

— Ești salvat! Norocul dumitale a fost însă că acest caz extrem de dificil ți s'a întemplat în casa unui doctor șavant ca mine. Altminteri peste o oră erai un cadavru. Să-ți prescriu repede o rețetă; iar mîine, poimîine, timp de o săptămînă în fine, va trebui să vii să te vîd; altfel nu răspund de viața d-tale. A, domnule, sulfatul de cupru... e un ce teribil!

— Vino, dragă doctore, vino, te rog, zice pacientul, strîngîndu-i mîna cu recunoștință.

Și iată cum d. dr. Catraminovicî poate câștiga dintr'un condei suta de lei.

Altădată, pentru variație și pentru ca *trucul* să reușească mai ușor, în loc de praful purgativ, laxativ sau vomitiv, Catraminovicî recurge la altă blestemăție.

Se plimbă spre exemplu cu trăsura; și la un moment dat, ca din întâmplare, calcă pe un trecător elegant îmbrăcat. O mîna scrîntită sau un picior fracturat este un minunat prilej de rentabilă operație pentru iscusitul doctor Catraminovicî.

Și astfel faima lui se lățește împrăștiată de bolnavii, — propriile lui victime! — cărora le-a salvat viața. Catraminovicî devine doctor celebru, cu cupeu și cu tupeu, află o splendidă partidă de însurătoare, și astfel face cea mai frumoasă curarisire pe care un doctor o poate vreodată face — se vindecă pe el însuși de sărăcie.

* * *

Ah, blestemată fantazie! cum îmi luași tu gura pe dinainte și cât mă depărtași de subiectul pur juridic al acestui articol!

Deci, să conchid...

Așteptăm cu nerăbdare noua înfățișare a interesantului proces Capșa-dr. Tomescu, mai ales că, ni se spune, ambii vor intenta o acțiune comună de daune-interese autorului acestor rînduri, fiindcă, citindu-le, era cât p'aci să moară de rîs.

TARASCON.

Iubitei

Prin strada-ți, singur, fără soț,
Trecuî odat' iubit;
Dar un vecin m'a lîat drept hot,
Și... vai! cum am sfeclit-o!

Avea să-mi spuie, zor, ce-avea?
Spunea de... lucruri sfinte...
Și tot zorea pe urma mea,
Iar eu, zoream nainte...

Un gard sta'n drum, înalt crescut,
Și nici nu știu încalte,
Cum l-am urcat; căci n'am avut
Idealuri așa nalte.

Vecinul haina mi-a 'nhățat,
Trăgînd, să'mi spuie-o taină;
Nu's curios,... și i-am lăsat
În mîni un crac de haină.

Și, cum eram pe gardul nalt,
Vîzînd că trage bine,
Î-am dat și cracul celălalt...
Să treacă de la mine.

Dar el ținea drept lucru sfînt,
Să-mi dea un fel de leafă;
Și cum steteam, ca frunza'n vînt,
Mi se'ntindea spre ceafă...

„Ce-ți pasă ție, chip de lut!?”
Zic, stînd pe gard, înalt;
„Ce, crezi că ceafa-i de'mprumut?”
„Mă rog mai vezi și d'altul!”

Și vezi, ce dascăl învățat!
Scriptura cum cunoaște!
Căci sfinții toți mi i-a'nșirat
Din Paște pînă'n Paște...

Eu popă, sus, în dascăl dam
Cu tifla strigînd: „hopa!”
Dar dacă seama nu luam,
Îl miruia pe „popa!”

Și m'am dat jos: el mi-a urat
Cu glasul cam tremolo:
Cu viața de m'am săturat
Să mai poftesc pe-acolo.

O fi avînd, că nu-i sărac,
Și garduri mai frumoase,
Dar decât garduri 'nalte'mi plac
Mai bine a mele oase.

* * *

A fost... când dorul am simțit
Că'n pieptu-mi încolțește...
Dar nu mai viu... că nu-s lîmit
De „gard” și „trei păzește!”

VASILE POP

O CUGETARE

Românul e un fel de om care se
supără dacă nu 'l inviți, și dacă 'l inviți,
nu vine.

D. Benedetto de Luca

Știam pin' acum despre d. Benedetto de Luca, oaspele Ligei, că este filoromân și că deci suntem datori să-i strigăm „ura“ când îl vom vedea pe stradă, să-i facem tratație dacă l-om întâlni în vreun local public, să scriem articole entusiaste la gazetă despre d-sa, să-l ducem cu masalale la gară, să-l aplaudăm la Ateneu, etc.

Mai știam că d. Benedetto de Luca are părul, barba și mustățile roșii, și că a scris un articol destul de ironic, în care numește pe d. Aurelian „atlet“; că în schimbul acestui articol, d. ministru de interne a recomandat poliției să plaseze una-sută-două-zeci de bilete a câte doi lei pentru conferința distinsului filoromân.

Eram foarte desolați că știam numai atât despre un bărbat căruia totuși îi merge vorba că-i ilustru; când iată că citim în *Secolul XX* un articol al nu mai puțin ilustruului poet d. Mircea Dămetriade, care se știe că mai seamănă și cu pseudonimul de Alexandru Macedonski. În acest articol, ni se dă complete informațiuni despre d. Benedetto de Luca.

Iată principalale pasaje:

Unul din triumfătorii Visigoți, cu ochii oglinzitori de mări, și ceruri mistice, cu părul de culoarea aurului după care a plecat în cucerire; barbar, ci totuși aristocrat prin bravură: primul lui ipostas.

Străbătut d'un sânge de foc, ca și Vesuviul, lângă care s'a născut; elocinte ca cel mai bun sofist elin; bogat în gesturi expresive și rotunde, calitate a oratorilor latini de speța unui Cicerone; efeminat, ca și Tibul, colorisit ca un „Frescist“, din descendența Pompeie: al doilea ipostas.

Mijlocul tripticului, subiectul artist și estete, e însuși Benedetto de Luca.

Benedetto de Luca s'a născut sub conjuncțiunea lui Apolon, ajutat de răboinicul Marte, de Venus și Mercur. Selene n'a lipsit nici ea, și l-a înzestrat cu urzirea diafanelor fantazii.

Apolonian, prin culoarea părului de aur și a feței smede, prin afabilitatea în graire și gest; Mercurian prin puterea elocinței și prin flexibilitate; Venusian prin feminitatea afecțiunilor și prin darul d'așii culora stilul; estetul prin curajul combativității, prin dorul lui d'a se război în lupta revindcărilor de rasă, este un Martian.

Triumfător și fericit va fi în todeauna amicul meu, căci Apolon s'a împrietenit cu Marte la căpătâiul lui.

Acum... ghiciei ghicitoarea mea: cine-ți d. Benedetto de Luca, care a venit încoace la noi să cucerească aur, tocmai pe aceste vremuri de criză?

...D. Benedetto de Luca e un Visigot, barbar, dar aristocrat, cu sânge de foc și părul ca aurul după care a plecat în cucerire, orator a la romanul Cicerone, de și elocuent ca un sofist grec, efeminat și colorist, el s'a născut sub conjuncțiunea lui Apolon, ajutat de Marte, Venus, Mercur și Selene. Firește, la zămislirea unui om așa de ilustru ai trebuit mulți colaboratori!

Dacă nu-ți dau ajutor bietului Apolon și alții, cine știe ce eșea în loc de Benedetto de Luca! Cu alte cuvinte, d. Benedetto de Luca e ceva cam ca Nuhăm:

El născut de chir Apollo,
Venus, Marte, zeii păgân,
Și-și amic cu Mircea, 'n colo...
Este un filoromân!

coco

INTERVIEW

Codrul verde cu ecoul
Eri am interviewat;
De politici, 'ntre alte
Iată ce l-am întreat:

«Ce-a eșit din suprimarea
Scolilor din Monastir?»
Am făcut. Gentil ecoul
Imi răspunde iute: «Știr!»

«Cum găsiți cuponul public
Prin bugete presărat?»
Iar ecoul din pădure
Mi-a răspuns concis: «Sărat!»

«Dar convenția cu banca
Bună parcă s'ar părea?»
Intristat și grav, ecoul
Mi-a răspuns îndată: «Rea!»

«Nu-i așa că opozanții
Timp prea mult nu vor răbda?»
Și c'un freamăt lung, ecoul
Mi-a răspuns îndată: «Da!»

«Dar bugetul, domnul Sturza
L-a redus, de nu mă 'nșel?»
Iar ecou 'n glas sinistru
Mi-a răspuns alene: «El!»

«Dar în parlament, ce-ți bine
Să adormi sau să atacii?»
Filosofic, blând, ecoul
Mi-a răspuns curat: «Să tacii!»

CAIR

Nitică Filosofie

De sigur, nicăiri ca la noi, sau la noi oa nicăiri! Dar suntem adesea fericitiți a constata progrese uimitoare atât pe terenul filologiei romano-chineze, cât și pe acela al filosofiei și filopornologiei tembelo-positiviste. Ziarele ne învesolesc adesea cu revelațiuni. Așa, de exemplu într'unul dintre cele mai de sine... laudate găsim:

1) „Ce mari influențe vor fi jucat nu știm, care să forțeze mâna patriotului și bunului român Ministrului X...“

Ei bine, aceasta e o comoară lingvistică pe lângă care nu are nici-un preț cea următoare:

„Ce o mai fi stricat și nefericitul de „care“, nu pricipom, ca să fie silit la vreme de bō-trânco să mai lege atributivelo și de verbo, după ce că mai poartă și ponosul oă o „pronume relativ“, care îl socotim noi domn de a primi de acum înainte pensio cel puțin tot atât de mare cât a bunului român autorului primului articolului aceluși ziar.“

Apoi într'un alt articol, același ziar, dar alt autor:

2), *In todeauna so nașto în împrejurări, în*

timpi de restriște și sunt fii de oameni săraci dar virtușii.“

De sigur autorul articolului cu precina n'a ținut socoteala de „Tratatul de pace și coordonare a subiectului cu predicatul, etc.“ încheiat mai anii trecuți la noi — tractat, în urma căruia nici la Mimiū, nici în Fundătura Spitalului, nu mai „este oameni“ nemulțumiți cu guvernul înțelept a lui Gramatică-Vodă.

Și încă, 'n același ziar, un al treilea articol coprinde dogmele acestea:

3) *Materia dispare, din corp es florii împarfumate, se distruge și planeta ta. se perde și soarele etc,*

Autorul filosofează asupra „Sufletului“, și nemuririi lui. Sceptic, cum sunt, mă cutremur în fața axiomei acestora exprimate într'un dogmatism în fața căruia chiar Pyrrhon ar face tot așa.

a) *Materia dispare... Poate, nu zic nu, aș greșit filosofii, problematic, enigmatic, mai știu?!*

b) *Planeta se distruge... Poate! Dispare materia, dispare și planeta mea, ta, sa, etc. Se distruge.*

c) *Soarele se pierde... Tot așa: poate, nu știu, nu zic — să vedem!*

d) *Din corp es florii împarfumate. O! sancta odiosa veritas! Auctor ipse vidit, audivit et sonitum sensit!*

E adevărat! Ori cât de sceptic aș fi, n'aș tăgădui și realitatea celor ce cad *sub simțuri*, mai ales de teamă că autorul, având tăria convingerilor, mi-ar putea vîri — cum e vorba — sub nas o atare floare, drept argument, și n'ași dori — ori cât de împarfumată ar fi ea.

Cred da, cred fără dovezi. Dăruiască autorul un așa împarfumat buchot iubitei ori vecinilor d-sale.

Eū le-am văzut crescând cu diumul pe la colțuri, înghesueli, lumații, și ori unde sunt corpuri de oameni sau alte dobitoace. Dar e lucru vechiu, că florile sunt împarfumate. Nou este anume că, pe când „materia, planeta, soarele etc.“ sunt destructibile, se pierd, rămâne ceva etern, ceva care se naște, și anume „sempiternii flores odorati“, ierte-mi-se latineasca, sau — fiind că e vorba de materie și suflet — materia se perde, iar sufletele nu, ci rămân vecinic și vecinic împarfumate. (Pe semne că pentru aceea intră mai mult în iad sufletele. Și mai nou este metodel de argumentare al sempiternității sufletelor, după calapodul celui „ergo-ergo“ al lui Cartesius: „ex corpore, ergo odorati; odorati, ergo sunt.“

Resultă deci: materia se perde, dispare, iar sufletele nu. Pentru ce? Pentru că s „împarfumate“. Dar vor dispare și ele. Când? Când nu vor fi corpuri. Pentru ce? Pentru că „diu corpies“.

Să dispară! să dispară! zice scepticul.. PINON

AȘ VREA!

Aș vrea, aș vroa
Să fac o poezie,
Nu pot, nu pot
Idei nu vor să-mi vie.

Aș vrea, aș vroa
Să beați unei „tapi“ de bere,
Nu pot, nu pot;
Căci plată „țului“ eero.

Aș vroa să am muscal cu luna,
Amante blonde, ah! aș vroa;
Să am și baîno noui acuma,
Căci multe eero pofta mea.

...Dar în acest moment o voce
A unui straniu nu știu cui
Sarcastic mi-a răspuns, dar dulce:
— Amiceo, pune-ți pofta'n cutii!...

TRUFIC

TALMUDIC

— Rabi, zice Sura foarte măhnită, bărbatu-meu a nebunit.

— După ce cunoști? întreabă rabinul.

— A tăiat vecinul nostru o purcea, și l-am prins pe Șmil mâncând cu vecinul.

— E un ticălos, zice rabinul; dar n'a nebunit; du-te liniștită acasă...

Sura merge acasă. După trei zile, se întoarce iar, de astădată desperată.

— Rabi, acu a nebunit detot!

— Ce-a mai făcut?

— L-am prins pupând pe bucătăreasa.

— E un mare ticălos, zice rabinul, dar n'a nebunit; du-te liniștită acasă...

— Cum, rabi? alaltăeri, nu; azi, nu; nu mai înțeleg.

— Firește, zice rabinul; dacă ar fi nebunit, mânca pe bucătăreasa și pupa purceaua!.. Dar așa...

POET

El are părul lung — poet —

Și lângă ea mereu suspină;

Sunt pe la zece, la șosea,

Pe-o bancă, de a mea vecină.

Strângând la piept odorul scump,

Vorbea cam tare, indiscretul...

L-am auzit fără să vreau.

Cam iată ce-i spunea poetul:

„Doar te-am zărit, luceafăr blând,

Steluță pururi călătoare,

Un foc în mine ai aprins,

O poftă, tot mereu mai mare.

„Mult timp, smintit pe subt balcon,

În taină versuri încheșam,

La tine nu puteam s'ajung,

Numai cu ochii te sorbeam.

„Sunt fericit cu tine-acum

Nu poate lumea să mă ncapă,

Iar de departe când te ved,

Parol, îmi lasă gura apă.

„La toamnă, tipărind volumul,

A mea vei fi — solemn promit —

Căci voiți avea ceva parale,

Dar pină-atunci mai rabd și 'nghit.

„O! lasă-mi buzele, smintit,

Să îți le mușc pină la sânge,

Căci poate mor de dorul lor,

Ș'apoi zadarnic mă vei plânge!

„Și ochii tăi căprui, îmi vine

Să îți le îmbuc, știu, dintr'odată,

Și cum te țiu așa în brațe,

Să te mănânc, aș vrea, pe toată!..“

Dar nici nu termină poetul —

Din el, prelung un chiorăit

Sinistru lasă să s'auză,

Și blânda față s'a roșit!

Atunci înțelesei deplin

Nuanța candidelor idile:

Poetul era nemâncat

De cine știe câte zile!

GAIU

LUNĂ DE MIERE

Pe 'nserate, după o zi foarte călduroasă, aștept într'o stație mică, de pe linia Brașov-Cluj, trenul accelerat care merge spre Pesta... N'astept mult... Trenul sosește... Repede mi iaș sacul de drum și mă duc la cel mai apropiat vagon de clasa a doua; n'am vreme s'aleg: trenul pleacă ndată.

M'am suit, a fluerat, pornește.

E foarte cald în vagon și lume multă mai ales în coridor, unde se vorbește tare în mai multe limbi, și miroase strajnic a funingine de lignit amestecat cu trabuco popular. Intru într'un compartiment, unde ved loc gol; imi pun sacul în plasa de sus și m'asez într'un colț lângă ușă.

În compartimentul meu, sunt deocamdată numai două persoane, alături pe bancheta din potrivă, în colțul opus, de lângă fereastra vagonului. Deși lampa îmbrodită aruncă o lumină foarte slabă și nu pot distinge figurile, înțeleg după siluete că e o pereche tină, un domn și o damă, cari șoptesc foarte încet; cât de încet însă, și cu toată urutirea ritmată a onetelor, cari sfiric acum cu o vitesă onorabilă, tot prind din șoptele tinerei perechi câteva cuvinte:

— Dracul l-a mai adus și p'esta! zice dama.

— Tac! zice domnul; să n'auză! poate român...

— A! așa îți-e vorba? zic eu în gândul meu; bine!

Gândind astfel, mă'ncheișu pină jos la *waterproof*, imi apăs șapca pe ochi și mă rezem cu ochii miștiți, ca și cum m'aș așeza pe somn. Dar n'apuc să isprăvesc mișcarea și aud lângă mine, la ușa compartimentului, tușind cineva tare și scurt de trei ori, așa că fără voe mă ridic și mă uit ca la un semnal ce mi s'ar da după'nvoială. O doamnă în vârstă — o vîz bine la lumina lămpii din coridorul vagonului; ea a tușit. E un fel de mahalagioaică... N'o cunosc... Mă reasez la loc, și, întorcând privirea înăuntru în compartimentului, vîz că domnul a trecut lângă ușă în capătul cestălat al banchetei, drept în fața mea. Inchiz un moment ochii.

— Pardon! auz un glas de femece...

Și simț că mă'nghioldeste cineva împingându-mi genuchii. Mi'i retrag cât pot și deschid ochii.

Cocoana care a tușit adineaori ajută pe un domn destul de burtos să treacă din coridor în compartiment. Domnul intră cu pasul nu prea sigur și, linut de cocoana de-aproape, merge, clătinat de mișcarea trenului, să se așeze greoiu în capătul celălalt al banchetei mele lângă fereastră, față'n față cu doamna cea tină, care pare că adormit.

— Cocoana Sofișo, zice domnul cam gâfâind, dă'ntr'o parte perdeleșu dela lampă, mi-am perdut pernișu...

Cocoana care a tușit se suie pe banchetă și face lumină.

Acum pot vedea bine pe tovaroșii mei de călătorie.

Doamna cea tină, care stă cu capul pe rezemătoarea banchetei cu ochii n-chiși, este o strălucitoare frumusețe blondă, de vreo douăzeci și doi și trei de ani. Domnul cel tină care mi stă în față, în aceeași poză ca și doamna, însă invers, ca un *pendant* arhitectonic, este un bărbat oacheș de vreo treizeci de ani, voinic și frumos, totuși cu o expresie foarte blândă. Domnul cel gros, — care acuma și-a găsit pernișu și s'a culcat, ghemuit pe jumătatea banchetei, cu fața la perete cum s'ar zice, adică cu spatele spre bancheta din față, — este un om nu tocma bătrân, între cinzeci și șizeci de ani; pare că e foarte obosit de drum; poate chiar să sufere de ceva, judecând după îngrijirea cu care l conduce cocoana. Aceasta a patra tovărășe a mea de compartiment este o femece uscățivă de vreo patruzeci și ceva de ani; trebuie să fi fost tare frumuseță pe vremea ei; un tip picant, și niște ochi scinteetori, plini de vioiciune și de violenție.

Îndată ce și-a culcat pe domnul cel gros, cocoana se urcă pe banchetă și trage la loc perdeleșu peste lampă.

În toată vremea asta, eu mă fac că dormitez trăgând cu ochiul pe sub cozorocul șepcii.

— Mamișo! întreabă încetișor doamna cea tină, ridicând capul de pe rezemătoare, ce face Mișu? doarme?

— Ei! aș! răspunde și mai încet domnul cel din fața mea.

— Atunci, de ce nu vii la loc? șoptește doamna.

— Mai stăi un minut, soro, zice cocoana, că nu mori! Uite e și omul ăsta străin.

— Fir'ar al dracului! Dracul l-a mai adus și p'esta!

— Tac, soro! dacă aude și'nțelege românește!

Și zicând acestea, cocoana vine, s'așează brusc lângă mine și mă'mpinge. Eu sar ca din somn, și cucoana:

— Pardon! v'am făcut deranj... Dv. știți românește...

— *Nem tudom!* zic eu...

— Dv. ungur?

— *Ighen...*

— Și nu'nțelegeți deloc... deloc..?

— *Nem tudom!*

— Bată-te dumnezeu de boanghen! zice tină.

Pe urmă, cu humor:

— Mișule! Mișule! ci, haide odată!

În acelaș moment domnul care doarme începe să sforăie. Domnul cel tină se scoală din fața mea și trece iar la locul unde l-am găsit întâiu, lângă doamna cea tină. Cocoana se scoală de lângă mine și mi trece în față în locul tinăului.

— Culcă-te și dumneata, mamișo; e târziu! zice tină.

În adevăr e cam târziu; toată lumea s'a retras din coridorul vagonului în compartimente, și, din norocire, toată lumea a avut locuri; la noi n'a mai venit nimeni.

Cocoana se culcă pe jumătatea de banchetă din față'mi; eu mă culc pe jumătatea mea de banchetă în sens

„Dacă...“

De la o vreme incoace mai ales unele cuvinte au luat o atitudine amenințătoare: s'au înmulțit în mod mai îngrozitor chiar decât zierele și revistele de doamne-ajută sau doamne-fereste, de și nu mai înspăimântător de cât pohtitorii-de-slavă Spanacopolii. Mai remarcabil este abuzul ce comite relativ «care» și condiționalul «dacă», abuz care dovedește și lipsa lor de scrupul și toleranța primejdioasă a *Pravilei gramaticești*. La ori ce pas, întâlnești cuvintele astea, ba chiar și acolo unde nu te aștepti și așa, cum ți-e rușine să spui, te isbești de ele. Vorbește de D. X... Y...cescu, dai imediat de un «care» ori mai mulți; vrei o slujbă, dai de 3-4 «dacă». Abuzul a degenerat în imoralitate și d-lor își permit a intra în concubinaje antifonice cu cuvinte de alt neam. Așa: „care acesta“, „vorbesc, care“, „dacă care“, etc.

Cu toate acestea lui «care» nu i se mai poate imputa de cât că și permite une ori, cam des, să stea lângă verbe, adverbe, conjuncțiuni și interjecțiuni — părți de cuvânt mult mai absolute de cât d-sa, care este relativ, și pentru aceasta o admonițiune, un avertisment ajunge drept pedeapsă. Dar lui „dacă“, care, fiindcă, — ca să zicem așa — și-a luat nasul la purtare, a pierdut dreptul la iertăciune, — nu'i putem aplica altă pedeapsă mai nemerită de cât cea la modă: caustica suprimare. Și iată pentru ce. Pentru că e condițional, pentru că stă arbitru, piază-rea, în toate întreprinderile noastre. Adecă: te-ai născut... *dacă*, te-ai botezat... *dacă*, primești slujbă... *dacă*, o pierzi... *dacă*, câștigi în cărți... *dacă*, te-ai însurat bine... *dacă*, divorțezi... *dacă*, primești pensie... *dacă*, te sinucizi... *dacă* etc. etc.

În sfârșit, cugete ori cine la câte a pățit de pe urma acestui impertinent cuvânt. Dar fiindcă mă-am luat sarcina să dau în vileag abuzurile și crimele lui — abuzuri mai mari de cât la C. F. R., B. N. sau M. C. I. P. — formulez aci cele mai neiertate din câte a comis și comite. Astfel...

Dacă n'ar fi funcționari, nici suprimări n'ar fi; *dacă* n'ar fi slugi, nici stăpâni și vice-versa;

Dacă d. Caracudis n'ar sfârși prea tare la Senat, nu și-ar deștepta vecinii;

Dacă lumea ar fi smintită, *desigur* d. Spanacopol ar fi „ea lumea“;

Dacă d-na X. n'ar face așa-și-așa, n'ar zice lumea clevetitoare așa-și-așa;

Dacă „a face ciorapi“ ar fi mai ușor de cât „a serie versuri“, *desigur* am avea mai puține spanacuri și mai mulți calțuni;

Dacă foarfecile, suveica și lingura ar umbla singure, n'ar mai fi nevoie de mâini;

Dacă d. Z... ar avea unde purta nasul, urechile, pălăria, frizura și mustățile, n'ar mai avea nevoie de cap;

Dacă n'ar fi fructe dulci și gunoaie, n'ar fi atâtea muște;

Dacă n'ar fi bugete grase, n'am avea atâția funcționari burtoși;

Dacă n'ar fi ghimpă lingă roze, soacre lingă veduve și tureci lingă pepeni, lumea ar fi mult mai mulțumită;

În sfârșit, *dacă... dacă n'ar fi acest „dacă“*, pe care eu drept cuvânt d. Băcănescu îl numește „*porc de câne*“, multe ar putea fi altfel.

Ei bine, se mai îndoieste cineva, că „*Dacă*“ e capul tuturor răutăților? Și să mai stăm la îndoială asupra pedepsei ce merită? Nici-un minut! Să-l osândim, să-l huiduim, să-l trecem granița, să-l masacrăm mai bine, ca să nu ne pomenim cu el într'o bună dimineață venit la loc ca un I. P. S. S.

De aceea, monșer „*Dacă*“, fiindcă multe mi-ai făcut tu și mie, nu uita că eu ți-am purtat sâmbetele pînă mi-am sărat sufletul cu tine. Piei „*dacă*!“ piei! să nu te mai ved. Piei!... măcar de te-aș îngropa cu cheltualia mea!

PINON

RUGĂCIUNEA UNUI STÎLP

AL

BERĂRIEI COOPERATIVE

Ticăloși suntem, o, Doamne,
Tu ca tată ne iubești
Și ne orți înțelepțește
Patimile pămîntești.

Darnic fii cum ți-este firea
Dăruiește-mi câte-ți cer:
Mai întâiu deschide-mi, Doamne,
Un mic cont la Madame Beer.

Peste canagiū^e revarsă
Duhu'ți sfânt și'i dă povață
Să ne ție bătura
Cu credință numa'n ghiață.

Să trăsnești plaiavasul Hardmutl
Celui care face țal,
Când o vrea ca să ne'ncarce,
Ca un taxator-vamal;

Să se pulbere bașșul
De pe palma lui Costică,
De l-oii prinde cu ocaua —
Vreați să zic cu halba mică.

Să gonești ispita, Doamne,
De la sufletu'mi curat
Ca să nu mă'ncure vreodată
În colț la Vinde-Rahat.

Iar când gârbov de mișmașuri,
Mi-o sulla în pept coliva,
Cer motania să'mi fie
Tot la Cooperativa.

SPRITZ.

O CULME

Din articolul unui antisemit:

„... jidanul a fost prins vînzînd ciorapi albi, cari eșcui la spelat...“

UBIQUITAS

Reporterul confratelui nostru «Patriotul», în darea sa de seamă asupra manifestățiunii de duminică trecută la mormântul marelui liberal C. A. Rosetti, spune că între alți cetățeni a remarcat «în capul cortejului» și pe directorul nostru, d. Caragiale.

Credem că trebuie să facem o mică rectificare; fiind însă c'am fost totdeauna contra rectificărilor nentemeiate, cari tind să compromită reputația presei române, vom întrebuița în scopul nostru un document oficial. Iată...

REGATUL ROMÂNIEI

Comisariatul Gării Ploești

CERTIFICAT

În urma petițiunii d-lui I. L. Caragiale de profesie publicist, cu domiciliul în capitală, cunoscut noș personal, certificăm prin aceasta că numitul a sosit, cu trenul 13, venind din București, duminică 3 iunie, dimineața la orele 10 și 25 min., în gara Ploești, unde a stăruit toată ziua și noaptea la amicul d-sale d. C. Gherea, pînă a doua zi luni, 4 iunie, la ceasurile 5-45 dim., când a plecat înapoi spre București cu trenul 18.

Comisarul Gării Ploești
A. ZIRA.

Așadar, directorul nostru, chiar dacă o fi fost la manifestația de care vorbește reporterul «Patriotului», n'a putut fi în capul cortejului.

LUCA

SONET *)

(din Sonetele mele)

Să tac?! Dar primăvara cea verzie,
De eara'n frîu ținută pîn' acuz,
Deșteaptă viață, dor și poezie, —
De la Guadalquivir pîn' la Troțuș, —
Ah! pînă și 'ntr'un sin de cărăbuș!

N'auzi tu, ah! cu câtă maestrie
Natura, — fără note pe căluș, —
Pe inima-mi scaldată 'n frenesie,
Molatec — dulce, — par'că-ar fi de pluș, —
Își plimbă minunatul ei arcuș?

Și eă să tac?! Mi-i sufletul în pană!
Se cheme alții palida nirvană!
Să-o cheme un mandarin, fakir ori bonz.
Eu viață cer. Ah! vină, dulce Gonz -

Alès! te chiamă inima-mi orfană
Și sufletul orfan gemînd subt pană.
Să-mi vii, de nu ești pesimist ori bonz,
Cu sufletul de bronz.

BEATRICE

DIN CARNETUL UNUI VECHIU PUBLICIST

Nimic nu te albește mai mult de cât cerneala neagră.

B. D.

Tot Mitică

— Ce ai monșer, de calei așa? Într-o treabă Mitică pe un amic.

— Mă supără o gheată teribil.

— Du-te la Kibrik, să ți-o scoată.

CORESPONDENȚA „MOFTULUI ROMÂN“

Bunii noștri amici dd. Pinon și Cazaban sunt rugați a ne scuză că pîn'acu nu le-am scris. Ne vom împlini curînd această datorie. Pînă atunci, o frățească stringere de mână.

M. H.

*) Vezi numărul trecut, articolul *Beatrice*.

SCENA INTIMA

După întoarcerea dela bătaia cu flori.